

۱۲ ژانویه سال ۱۸۸۱ میلادی برابر با ۲۳ دی‌ماه ۱۲۵۹ شمسی، روزی است که مقاومت ترکمن‌ها در برابر حملات بی‌وقفه سربازان حکومت تزاری روسیه به فرماندهی اسکوبلوف (۱۸۸۲-۱۸۴۳) درهم شکسته شد. حکومت تزار توانست تسلط خود را بر مردم بی‌دفاع ترکمنستان تحمیل کند و از آن پس این روز در یاد و خاطره مردم ترکمنستان فراموش نشدنی گردید.

از میان روزهای ملی ترکمنستان، تنها دو روز، روز عزا و خاطره نامیده شده است. ۱۲ ژانویه ۱۸۸۱ روز جنگ گوک‌تپه و ۱۶ اکتبر ۱۹۴۸ روز وقوع زلزله مهیب در ترکمنستان که منجر به کشته شدن یکصد و شصت هزار نفر گردید. آمار دقیقی از تعداد کشته‌شدگان در واقعه جنگ گوک‌تپه وجود ندارد؛ ولی به‌طور مسنم تعداد کشته‌شدگان در روز واقعه بیش از ده‌هزار نفر است. پیش از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، ترکمن‌ها حتی نمی‌توانستند خاطرات و گفتگوهای مربوط به این واقعه را منتشر سازند و به همین دلیل بسیاری از گفتنی‌های این واقعه در سینه‌ها حبس شد و نتوانست منتشر شود. اما پس از استقلال ترکمنستان در سال ۱۹۹۱، یکی از مهمترین مسائلی که مورد بازنگری و توجه جدی قرار گرفت مسأله جنگ گوک‌تپه بود که در همان آغازین روزهای استقلال، سالگرد این روز به عنوان روز عزای ملی اعلام شد و مطبوعات و نشریات دولتی به طرح مسایل مربوط به جنگ گوک‌تپه پرداختند، ساختمان مسجد گوک‌تپه نیز حاصل این توجه است. احداث این مسجد در سال ۱۹۹۴ یعنی سومین سال استقلال ترکمنستان آغاز گردید و در سال ۱۹۹۵ در چهارمین سالگرد استقلال این کشور افتتاح شد.

موقعیت مسجد

این مسجد در ۴۵ کیلومتری اتوبان عشق آباد - کراسنودسک (ترکمنباشی فعلی) و در شانه راست جاده در محلی موسوم به گوک تپه قرار دارد. گوک تپه یکی از بخشهای تابع استان آخال است که مرکز آن عشق آباد می باشد. این محل در دامنه کوههای کوپیت داغ قرار دارد. قلعه گوک تپه در ۱۲ کیلومتری شمال آن واقع است. نام قدیمی این محل شهر خیبر بوده است. قلعه معروفی که آخرین سنگر دفاعی ترکمن ها در برابر روس ها به شمار می آید در فاصله اندکی از مسجد قرار دارد.

مشخصات مسجد گوک تپه

مناره ها و گنبد و محراب مسجد: ارتفاع مناره ها ۶۱ متر از کف مسجد و ۶۳ متر از سطح زمین است. در ارتفاع های ۲۲، ۲۸ و ۶۳ متری مناره ها، درهایی برای خروج از مناره به ایوان های مدور گرداگرد ستون مناره تعبیه شده است. روی گنبد مناره ها، گنبد اصلی ساختمان مسجد و گنبد های درب ورودی اصلی مسجد شکل هلال (به رنگ طلایی) به عنوان علامت مشخصه مسلمانان و اسلام نصب گردیده است. ارتفاع گنبد اصلی مسجد از کف، ۴۲ متر و ۶۰ سانتیمتر و این گنبد روی چهار نیم گنبد ساخته شده است. در فاصله بین نیم گنبدها (در داخل مسجد) با حروف عربی اسامی حضرت محمد (ص) و چهار صحابه او ابوبکر، عمر، عثمان، و علی ابن ابیطالب نوشته شده است. در سقف گنبد در محل اتصال چلچراغ مسجد به سقف سوره «اخلاص» و در کنارهای تحتانی گنبد اصلی (قسمت داخلی آن) سوره «انا فتحناه» به صورت کامل گنجانده شده است. پنجره های تعبیه شده در گنبد اصلی برای تهویه هوا مفید است. گنبد اصلی و نیم گنبد ها از سمت خارجی با کاشی های گیوه (آبی) کاشیکاری، تزئین گردیده است.

گنبد ها توسط شرکت «اسپیدوای» آلمان ساخته شده و به صورت قطعات مجزا از آن کشور به محل ساختمان مسجد حمل شده است. کار مونتاژ توسط کارکنان اعزامی شرکت در محل احداث مسجد انجام گرفته است. مصالح به کار رفته در ساخت گنبد تا حرارت ۷۰ درجه مقاوم

هستند. چلچراغ مسجد (لوستر) ساخت فرانسه و بلورهای آن (کریستال‌ها) تولید اسلواکی است و دارای ۲۶۰ لامپ روشنایی و وزن کل ۲ تن می‌باشد.

محراب مسجد: با نوشته‌های طلاکاری شده و مرمر تزئین گردیده است. مرمرهای به کار رفته در ساختمان مسجد از ایتالیا، اسپانیا و فرانسه آورده شده‌اند.

ساختمان و شبستان مسجد: ساختمان مسجد سه طبقه است و طبقات اول و دوم برای اقامه نماز مردان و طبقه سوم (دارای پنجره‌های مشبک) ویژه زنان می‌باشند. مردان کفش‌ها را به دست گرفته و از درب ورودی اصلی وارد می‌شوند و در محل‌های ویژه (در طرفین چپ و راست درب ورودی) کفش‌ها را گذاشته و برای اقامه نماز به درون می‌روند. در طرفین درب اصلی ورودی درهای نسبتاً کوچکتری برای ورود زنان و رفتن آنها به طبقه سوم به دور از دید مردان وجود دارد. در قسمت تحتانی دیوارهای داخل با گلهای فرش ترکمن شبیه گل‌های رسم شده در پرچم ترکمنستان به تصویر کشیده شده است.

یکی از ویژگی‌های شبستان مسجد، قابلیت انعکاس صداست، به طوری که اگر امام در محراب مسجد کلمه الله اکبر را بگوید، صدایش در تمام مسجد شنیده می‌شود. به علاوه، مسجد به تجهیزات تقویت صوت مانند میکروفون و بلندگو مجهز است و با کمک بلندگوهای روی ساختمان مسجد صدای مؤذن در سرتاسر گوک تپه شنیده می‌شود. داخل شبستان مسجد با فرش‌هایی که در هر ردیف نقش یکصد سجاده در آن بافته شده، مفروش گردیده است که البته نقش سجاده‌ها در منظم ایستادن نمازگزاران بسیار مؤثر است. سجاده‌ها در مجتمع قالیبافی شهر بوزمین بافته شد و از آنجا که سیستم گرمایش (حرارت مرکزی) زیر مرمرهای کف مسجد قرار دارد مرمرها و پدنبال آن سجاده‌ها را گرم می‌کند و بنابراین نمازگزاران در فصل زمستان نیز می‌توانند در کمال آرامش به عبادت بپردازند.

در فصل تابستان و گرمای شدید هوا در ترکمنستان، با وجود آنکه مسجد فاقد کولر و دستگاه‌های خنک‌کننده است هوای داخل آن خنک باقی می‌ماند که علل آن را می‌توان در ضخامت دیوارها، وسعت داخل مسجدها، بلندی سقف و همچنین وجود گنبد‌ها محسوب نمود. با

وجود زیبایی ظاهری مسجد از نظر بینندگان عادی و بازدیدکنندگان، در هیچ نقطه از این مسجد طلاکاری و نقره کاری وجود ندارد. همه مصالح به کار رفته در آن شامل مرمر، کاشی های الوان و گچ است. سراسر نمای خارجی مسجد و مدرسه (حوزه علمیه جنب مسجد) با مرمر مشهور فرانسه «آق داش» (سنگ سفید) نماکاری گردیده، این سنگ در ساختمان چندین عمارت تاریخی و معاصر پاریس به کار گرفته شده است و چه تمایز آن استحکام و تناسب آن می باشد. مساحت نمازخانه در طبقه اول ۲۵۶۰ مترمربع، در طبقه دوم ۱۲۰۰ مترمربع و در طبقه سوم ۱۱۵۲ مترمربع بوده از قرار ۰/۶ مترمربع برای یک نفر جمعاً ۸۱۸۰ نفر به طور هم زمان در سه طبقه مسجد قادر به اقامه نماز هستند؛ ولی با در نظر گرفتن حیاط و تالارهای قسمت خارجی جمعاً ۱۲۷۲۷ نفر به طور هم زمان می توانند به اقامه نماز بپردازند.

ساختمانهای جنب مسجد و مدرسه از نظر زیبایی و هماهنگی شکفت انگیز هستند. این ساختمانهای دو طبقه جنبی کاملاً به مدرسه اختصاص یافته است. بخش شرقی طبقه اول ویژه وضو گرفتن آقایان و بخش غربی ویژه بانوان است. در تزئینات پنجره های جلوی مدرسه با حروف عربی عبارت «الله اکبر» حک شده و در قسمت داخل مدرسه سورمهایی چون «والثین»، «فاتحه» و «قرآء»، روی کاشی ها نوشته شده است. در ورودی اصلی نیز کلمه شهادت و روی سطح خارجی ورودی اصلی محوطه داخلی ۹۹ اسم خداوند متعال را نوشته اند. مراسم افتتاح مسجد با حضور رئیس جمهور ترکمنستان و مقامات مملکتی و جمع کثیری از مردم محل برگزار گردید. مسجد در چهارمین سالگرد اعلام استقلال ترکمنستان و یک سال پس از مراسم کلنگ زنی زیر بنا و مطابق برنامه احداث و آماده بهره برداری گردید.

امام جماعت مسجد گوگ تپه آقای یاغشی مراد آتامرادف می باشد و همزمان ریاست شورای امور دینی وابسته به ریاست جمهوری ترکمنستان را برعهده دارد. نائب امام جماعت مسجد آقای ساری آتامراد اوغلی رئیس اداره امور دینی بخش گوگ تپه است.

رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در ترکمنستان